

Duben 2011

„Obyvatelé měst si své dokumenty vyplňují sami a o pomoc nás žádají, jen když se objeví nějaký větší problém.“ Rozhovor s „poradcem“ před českým konzulátem ve Lvově.

Oresta Ochorcak

Abstrakt:

V tomto krátkém interview jeden z takzvaných „poradců“ popisuje nedávný vývoj situace okolo vydávání českých víz ve Lvově. Představuje i své klienty a služby, které nabízí.

U českého konzulátu ve Lvově nabízí své služby několik takzvaných „poradců“, kterým lidé platí za pomoc s žádostmi o česká víza. Následující rozhovor se odehrál během malého výzkumného projektu, který jsem v lednu 2011 realizovala na českém konzulátu ve Lvově. V rámci daného projektu jsem vedla rozhovory s žadateli o česká víza. V průběhu prvního týdne se ke mně poradci chovali spíše nepřátelsky, druhý týden se ale situace proměnila. U konzulátu nebylo moc lidí a jeden z poradců se se mnou dal do řeči. Nejdřív se mě vyptal na to, co tam už druhý týden vlastně dělám, a pak mi nabídl pomoc – toto interview tedy původně mělo spíše podobu přátelského rozhovoru.

**Systém podávání žádostí o víza v minulých letech prošel velmi výraznou proměnou¹.
Kolik žádostí konzulát denně přijme?**

Horní limit je padesát žádostí, toho se ale nedosahuje. Vždycky se někdo nedostaví, takže to bývá kolem čtyřiceti žádostí denně.

S podáváním žádostí o víza máte velké zkušenosti. Je podle vás obtížné získat dlouhodobé vízum?

Nejvíce obtíží je spojených se získáním dlouhodobých pracovních víz. Obecně není snadné získat získání vízum, první velkou překážku ale představuje už samotné podání žádosti. Musíte se zaregistrovat prostřednictvím internetového systému s názvem Visapoint, kde ale téměř nejsou volné termíny pro podání žádosti. Česká republika má pro pracovní víza velmi

¹ Více informací naleznete kupříkladu zde: <http://www.migraceonline.cz/e-knihovna/?x=2225784>

přísná omezení, a proto tu o ně lidé často ani nežádají. Týdně se dnes (leden 2011) na zdejším konzulátu udělí tak dvě dlouhodobá pracovní víza.

A jak to vypadá s jinými druhy víz?

V poslední době lidé většinou žádají o krátkodobá nebo o schengenská víza, a to za účelem turistiky či podnikání, nebo na základě pozvání, když jedou na návštěvu. Co se dlouhodobých víz týče, nejoblíbenějším účelem při žádostech o tato víza je podnikání, nebo společné soužití rodiny. Pro rozhodnutí o žádosti o schengenské vízum je čekací doba třicet dní, což skutečně platí pro hlavní sezónu (jaro, léto a začátek podzimu). V současné době je ale žadatelů méně, takže se čeká jen 14–15 dní. Docela nedávno se ale stalo, že lidem řekli, ať si přijdou hned následující den.

Je pro podání žádosti o schengenské vízum nezbytná telefonická předregistrace?

Víte, ten systém se mění ze dne na den. Občas lidé přijdou odevzdat dokumenty, aniž by byli předem nějak zaregistrovaní. My (pracovníci poradenské agentury – *pozn. aut.*) jim vysvětlujeme, že s velkou pravděpodobností nezískají registrační číslo. Oni ale na konzulát stejně jdou, zkusí to a podaří se jim žádost podat. Po několika takových případech jsme lidem začali radit, ať to tedy jdou zkusit, ale ty poslali pryč s tím, ať se nejdřív zaregistrují telefonicky.

Jak funguje ten systém přidělování čísel?

Čísla se přidělují v rámci procesu podání žádosti. Žadatel se nejdřív předběžně zaregistruje telefonicky (při žádosti o schengenské vízum), nebo prostřednictvím Visapointu (pro národní vízum) na určitý termín pro podání žádosti o vízum. Když v tento, pevně stanovený, den dorazí na konzulát, obdrží lístek s číslem a čeká, až se dané číslo objeví na číselném displeji. Následně může jít dovnitř konzulátu a předat své dokumenty.

Proč jsou některá čísla na displeji tak dlouhou dobu (třicet nebo i čtyřicet minut)?

Občas se to stává. Znamená to, že se dotyčná osoba nachází uvnitř budovy konzulátu. Tihle lidé většinou míří ke třetímu okénku, kde se vyřizují národní víza. Představte si například následující situaci: muž pracuje v České republice a jeho žena i s dětmi zažádá o vízum za účelem společného soužití rodiny. Ve výsledku se jedná o to, že jeden člověk přijde se třemi pasy a třemi složkami dokumentů, takže příslušnému zaměstnanci konzulátu zabere dost času, než to všechno projde. Každopádně už tu nejsou ty problémy s frontami, to je věc minulosti.

Jakým činnostem se vlastně věnuje vaše agentura?

Většinou lidem poskytujeme poradenské služby, pomáháme jim s žádostmi a s pořizováním překladů a kopírujeme jim dokumenty.

Za své služby si účtujete poplatky a nevyžívají je zdaleka všichni žadatelé. Kdo patří mezi vaše klienty?

Většina žadatelů o česká víza přichází ze Zakarpatí² nebo z Ivano-Frankovské oblasti. Někdy se tihle lidé chovají, jako kdyby teprve včera „slezli z hor“, čouhá jim sláma z bot. Mezi našimi klienty jsou právě lidé z venkova nebo také ti, kteří o vízum žádají poprvé.

Obyvatelé měst si své dokumenty vyplňují sami a o pomoc nás žádají, jen když se objeví nějaký větší problém. S podnikateli nespolupracujeme, ti totiž všechno mívají zařízené a jsou dobře obeznámení s fungováním celého systému.

Co myslíte tím, že poskytujete poradenství?

Informujeme klienta o tom, jaké všechny doklady bude muset předložit k získání daného typu víza, a ujistíme se, jestli nepatří do některé ze skupin zproštěných povinnosti za vízum platit. Potom klientovi vysvětlíme, jak by se měl na konzulátu chovat a jakým způsobem by měl odpovídat na otázky. Někdy i pro ty, kteří to potřebují, připravíme jakési taháky. To vůbec neznamená, že by informace uvedené v žádosti nebyly pravdivé. V minulosti ale právě na českém konzulátu ve Lvově pracovala třeba jedna nechvalně proslulá paní, jmenovala se Simona, která třískala dokumenty a nadávala, když se jí něco nelíbilo. Takové chování účastníka diplomatické mise naprosto nemá obdoby. Abychom lidi ušetřili takovýchto konfliktů, připravujeme je na „zkoušku“.

Objevují se tu i lidé ze zapadlých oblastí, především poblíž slovenských hranic, kteří třeba ani nemluví rusky nebo dokonce ani ukrajinsky. Někteří z nich líp rozumí česky nebo polsky. Vybavuju si jeden případ, kdy sem přišla stará paní se svým šestnáctiletým vnukem. Vyplňovali jsme společně žádost a všechny otázky za něj zodpovídala ona, kluk mlčel. Zeptali jsme se, jestli vůbec umí mluvit, a ona nám vysvětlila, že ano, ale že neovládá ani slovo ukrajinsky, uměl prý jenom maďarsky. Jak je tohle možné, když přece má ukrajinský pas? Zaměstnanci konzulátu, kteří od lidí přebírají žádosti a dokumenty, se dorozumívají rusky a asi kvůli přízvuku nebo snad kvůli nějakým morálním zásadám nereagují dobře na to, když se někteří žadatelé pokoušejí mluvit s nimi česky.

Občas se tu také objeví rodiče, kteří třeba neznají datum narození svých dětí, případně datum narození manžela či manželky, stejně tak si lidé občas nejsou vědomi rozdílů mezi různými druhy víz nebo si nepamatují adresu, na níž budou v ČR přebývat. Nezapomínejte, že se většina žadatelů návštěvy konzulátu bojí a je nervózních.

A dostanou lidé vždycky to, oč žádají?

Zdaleka ne. Velmi často lidem zkracují dobu pobytu. Když je účelem cesty (při žádosti o schengenská vízum – *pozn. aut.*) turistika nebo návštěva, většinou lidem dají vízum na jeden vstup na dobu čtrnácti dnů. Když žadatel uvede delší dobu, mezi třiceti a devadesáti dny, s největší pravděpodobností to pracovník konzulátu změní s tím, že tak dlouhou dobu stejně v

² Zakarpatská Ukrajina/Podkarpatská Rus – pozn. překl.

České republice není co dělat. Neporušují ale lidská práva? Vždyť když někdo má bezúhonnou „pasovou historii“ a žádá o devadesátidenní pobyt nebo o vícenásobný vstup, není žádný důvod mu nevyhovět. Každé vízum přece stojí peníze.

Jak lidé reagují v takových situacích a v případě, že je jejich žádost zamítnuta?

Vysvětlujeme jim, že při odmítnutí můžou ambasádě poslat oficiální dopis a požádat o podrobnější vysvětlení. Někteří našich rad uposlechnou a berou se za svá práva. Požádají pak o schůzku s konzulem a velmi často jim to pomůže. Jenže většina těch, kteří už vízum dostali, i když třeba s obtížemi, se spokojí s tím, že mají „alespoň něco“ – tito lidé nijak neprotestují. Nestěžují si a nepíší odvolání, protože se bojí, že by jim to uškodilo při příští žádosti a další vízum by už nedostali.

Ještě bych se ráda vrátila k systému Visapoint. Říká se, že za určitý obnos se je možné zaregistrovat, i když zrovna nejsou k dispozici žádné volné termíny. Lidé jsou přesvědčení, že se ukrajinští počítačová experti umí do systému nabourat a žadatele zaregistrovat. Můžete mi k tomu něco říct?

Ano, slyšel jsem o tom a nemůžu popřít, že to jistou dobu skutečně šlo. Nicméně české úřady mezitím celý systém pozastavily a Visapoint měsíc procházel rekonstrukcí. Podle mých informací už tohle v současné době možné není. Moji známí programátoři mi vysvětlili, že Visapoint funguje následujícím způsobem: když stoupne počet uživatelů, sníží se přenosová kapacita celého systému. Ve výsledku to znamená, že čím více lidí se chce zaregistrovat, tím menší mají šanci uspět.

Lvov, 21. ledna 2011

Překlad: Olga Richterová

Článek vznikl v rámci projektu "Visawatch" Multikulturálního centra Praha za podpory CEE Trust.

Trust for Civil Society
in Central and Eastern Europe

O autorce

Oresta Ochorcak studuje magisterský program Erasmus Mundus s názvem „Euroculture“ se specializací na evropská studia. Ve svém výzkumu se autorka zaměřuje na integraci Ukrajiny do Evropy, migraci a otázky menšin. Od června do září 2010 absolvovala stáž v MKC Praha v rámci projektu „Visawatch“.